

SYLWETKA AKADEMICKA I DOROBEK NAUKOWY PROFESORA ANDRZEJA PUŁŁO

1. Profesor Andrzej Pułło urodził się 13 maja 1944 r. w Wieliczce. Studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu ukończył w 1967 r., a po nich aplikację sędziowską. W 1968 r. został zatrudniony w Katedrze Prawa Państwowego UMK na stanowisku asystenta. Pierwsze Jego publikacje dotyczyły prawa konstytucyjnego Stanów Zjednoczonych. W 1972 r. był uczestnikiem trzytygodniowego seminarium w Salzburgu, poświęconego przemianom ustroju politycznego Stanów Zjednoczonych. Stopień doktora nauk prawnych otrzymał w 1974 r. po obronie pracy *Zasada podziału władzy między federacją a stanami w konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki* (promotor prof. Waclaw Szyszkowski). W tym samym roku został stypendystą Fundacji Kościuszkowskiej (John Kennedy School of Government, Harvard University). W 1975 r. otrzymał wyróżnienie w konkursie „Państwa i Prawa” na najlepsze prace doktorskie, a w 1978 r. nagrodę Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki za opublikowaną, poprawioną wersję pracy doktorskiej (PWN 1977).

W 1974 r. rozpoczął pracę w Instytucie Nauk Prawno-Ustrojowych Uniwersytetu Gdańskiego na pół etatu, od 1976 r. zaś na pełnym etacie. W latach 1978–1980 pełnił obowiązki wicedyrektora Instytutu Nauk Prawno-Ustrojowych UG. W roku akademickim 1980–1981 przebywał w Waszyngtonie na stypendium ACLS (Georgetown University). Kolokwium habilitacyjne odbyło się w 1986 r. na podstawie rozprawy *Prezydent a Kongres USA w świetle konstytucyjnych zasad podziału i równoważenia władz* (UG 1986). W 1987 r. otrzymał za nią nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W tym samym roku został mianowany na stanowisko docenta. Od 1991 r. jest profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Gdańskiego. W latach 1987–1990 pełnił funkcję prodziekana, następnie przez dwie kadencje (1990–1996) funkcję dziekana Wydziału Prawa i Administracji UG.

W latach 1987–2002 był kierownikiem Katedry Prawa Konstytucyjnego i Instytucji Politycznych, a także promotorem trzech prac doktorskich: Krzysztofa Grajewskiego (*Immunitet parlamentarny w prawie polskim*, 1998), Przemysława Kierończyka (*Geneza konstytucji litewskiej z 1992 roku*, 1999) i Wojciecha Wiewiórowskiego (*Sądowa interpretacja zasady podziału władzy i rola ustrojowa sądów w Stanach Zjednoczonych Ameryki*, 2000).

2. W zainteresowaniach naukowych Profesora Andrzeja Pułła w pierwszych latach pracy akademickiej zdecydowanie dominowała problematyka ustroju politycznego Stanów Zjednoczonych, związana zwłaszcza z trzema fundamen-

talnymi zasadami: federalizmu, podziału władzy i kontroli sądowej. Poza autorstwem dwóch monografii (doktorat i habilitacja) był współautorem tomu studiów pod red. W. Sokolewicza *Instytucje polityczno-prawne Stanów Zjednoczonych* (Osso-lineum 1977) oraz tomu pod red. J. Wróblewskiego *Konstytucja USA 1787–1987. Historia i współczesność* (PWN 1987). Opublikował także wiele artykułów, m.in. o przywileju egzekutywy (w „Państwie i Prawie” 1976), statusie prawnym Puerto Rico (w „Sprawach Międzynarodowych” 1981), a także kilka recenzji książek w języku angielskim, polskim i rosyjskim, poświęconych ustrojowi i historii Stanów Zjednoczonych.

Studia nad amerykańską konstytucją w naturalny sposób kierowały zainteresowania Profesora Andrzeja Pułło w stronę ustroju politycznego Wielkiej Brytanii, a później innych modelowych systemów rządów. Owocem tego były opracowania książkowe, w dużym stopniu o charakterze dydaktycznym: dwa skrypty akademickie o ustroju politycznym Wielkiej Brytanii (1983) i Stanów Zjednoczonych (1990). Niejako równolegle powstają publikacje o charakterze ogólnym i teoretycznym, za początek których można uznać artykuł w „Państwie i Prawie” (1983) *O jedno rozumienie podziału władz w nauce prawa konstytucyjnego*, a także artykuły dotyczące problematyki demokracji bezpośredniej (w „Państwie i Prawie” 1986 oraz „Studiach Prawniczych” i „Studiach Konstytucyjnych” 1989).

Po przełomie ustrojowym 1989 r. głównym przedmiotem zainteresowania Profesora Andrzeja Pułło staje się problematyka zasad ustrojowych demokratycznego państwa, zwłaszcza tych, które mają charakter idei ogólnych. Wiele uwagi nadal poświęca zasadzie podziału władzy, m.in. w artykułach w „Przeglądzie Sejmowym” (1993), „Gdańskich Studiach Prawniczych” (1998) czy w pracy zbiorowej pod red. M. Wyrzykowskiego *Constitutional Essays* (1999). Publikuje artykuły o państwie prawnym („Studia Iuridica” 1995), o państwie konstytucyjnym (m.in. w „Przeglądzie Sejmowym” 1996), o państwie sprawiedliwym (w „Państwie i Prawie” 2003 oraz w „Gdańskich Studiach Prawniczych” 2004 i 2007). O pewnych źródłach chaosu w postrzeganiu problematyki zasad w nauce prawa konstytucyjnego pisze m.in. w dwóch artykułach w pracach zbiorowych: *W kręgu zagadnień konstytucyjnych* (pod red. M. Kudeja, Katowice 1999) i w *Księdze pamiątkowej profesora Marcina Kudeja* (pod red. A. Łabno i E. Zwierzchowskiego, Katowice 2009).

Profesor Andrzej Pułło wielokrotnie podkreśla potrzebę wyróżnienia specjalnej kategorii zasad konstytucyjnych, które nazywa zasadami-ideami ogólnymi, jak np. w artykule *Idee ogólne a zasady prawa konstytucyjnego* („Państwo i Prawo” 1995), *Z problematyki zasad prawa: idee ogólne w prawie konstytucyjnym* („Przegląd Sejmowy” 1996), *Zasady i granice systemu funkcjonowania prawa w ustawodawstwie konstytucyjnym* (w: *Studia nad prawem konstytucyjnym*, pod red. J. Trzczińskiego, Wrocław 1997). Także w ostatniej publikacji o zasadzie ochrony społeczeństwa obywatelskiego („Gdańskie Studia Prawnicze” 2012) kontynuuje rozważania

o możliwościach stworzenia uporządkowanego obrazu konstytucyjnych wartości ustroju państwa, umożliwiającego zarówno rzeczową systematykę norm konstytucyjnych, jak i przedstawienie koherentnego systemu zasad ustrojowych.

Niezależnie od zainteresowań problematyką naczelných zasad konstytucji RP pewną uwagę poświęca nadal konstytucjonalizmowi państw obcych. W trzech pracach zbiorowych, opublikowanych przez Wydawnictwo Sejmowe w 1996 i 1997 r., znalazły się artykuły: *Izba Lordów Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej* (w: *Izby drugie parlamentu*), *System prezydencki* (w: *Konstytucyjne systemy rządów. Możliwości adaptacji do warunków polskich*), *Badanie konstytucyjności aktów prawnych przez sądy powszechne* (w: *Prawo i kontrola jego zgodności z konstytucją*). Charakter popularno-naukowy miało natomiast niewielkie opracowanie książkowe *System konstytucyjny Stanów Zjednoczonych*, opublikowane przez Wydawnictwo Sejmowe w 1977 r. W tym samym wydawnictwie drukuje w 2002 r. nowe tłumaczenie konstytucji Stanów Zjednoczonych, wraz z uwagami wstępnymi. W 2006 r. ukazuje się podręcznik *Ustroje państw współczesnych*, w którym raz jeszcze przekonuje do potrzeby oparcia wykładu o systemach rządów na krytycznej analizie dominujących współcześnie poglądów na temat zasady podziału władzy.

Profesor Andrzej Pułło był redaktorem pracy zbiorowej *Zagadnienia współczesnego prawa konstytucyjnego* (Gdańsk 1993) oraz współredaktorem pracy *Projekt konstytucji w świetle badań nauki prawa konstytucyjnego* (Gdańsk 1998). Obie publikacje zawierały materiały z konferencji, których był organizatorem, poświęconych aktualnym problemom polskiego prawa konstytucyjnego. Na dorocznych zjazdach katedr prawa konstytucyjnego przedstawia dwa referaty: *Podział władzy w doktrynie, prawie i współczesnej dyskusji konstytucyjnej w Polsce* (Szczecin 1993) oraz *Idea konstytucjonalizmu w systemie zasad prawa konstytucyjnego* (Duszynki Zdrój 1996). Był także autorem referatów na kilku innych konferencjach. Recenzował rozprawy doktorskie W. Kraluka, A. Burego, P. Uziębło, M. Wiszowatego, A. Rytel-Warzochoy. Był recenzentem wydawniczym, autorem opinii dla CKK i KBN, uczestnikiem programów badawczych prowadzonych w INP PAN oraz w uniwersytetach warszawskim, łódzkim, lubelskim, śląskim.

Wszyscy recenzenci poszczególnych elementów dorobku naukowego Profesora Andrzeja Pułło zawsze byli zgodni co do wysokiego poziomu Jego prac, jako utalentowanego i rzetelnego warsztatowo pracownika nauki. W głównych sferach zainteresowań badawczych swymi publikacjami Profesor Andrzej Pułło udowadnia, że należy w każdej z nich do wąskiej grupy czołowych znawców tych zagadnień. Przeprowadzone, poza warstwą prawnodogmatyczną, analizy zawsze cechuje gruntowne tło historyczne, doktrynalne, oceny praktyki ustrojowej, wykorzystywanie orzecznictwa. Publikacje Profesora zajęły w literaturze przedmiotu znaczące pozycje, zwracając uwagę samodzielnością wniosków i horyzontem teoretycznym. Profesor Andrzej Pułło nie przyjmuje założenia, by pisać wiele. Wszystkie jednak ważniejsze pozycje Jego dorobku publikacyjnego

dotyczą – co należy podkreślić – spraw istotnych, należących do fundamentów rozwiązań ustrojowych państw demokratycznych.

3. Przedstawiając akademickie osiągnięcia Profesora Andrzeja Pułło, nie sposób pominąć jego aktywności dydaktycznej i organizacyjnej. Zainteresowania procesem nauczania ujawniał już w skromnych publikacjach w „Życiu Szkoły Wyższej” w 1973 r., a później w artykule recenzyjnym *O koncepcji podręcznika prawa konstytucyjnego* („Przegląd Sejmowy” 1994). Istotne znaczenie wydaje się mieć opracowanie *Prace magisterskie i licencjackie, Wskazówki dla studentów* (LexisNexis 2000–2006, wydania I–IV).

Sprawy dydaktyki znalazły się w centrum uwagi Andrzeja Pułło, zwłaszcza gdy w 1987 r. został wybrany prodziekanem do spraw studiów stacjonarnych. W swoim pierwszym wystąpieniu na posiedzeniu Rady Wydziału, uznając byle-jakość i nieobowiązkowość za ważną przyczynę różnego rodzaju zła w życiu publicznym, wyrażał przeświadczenie, iż studenci pilni i obowiązkowi będą daleko mniej w przyszłości tolerancyjni wobec złej pracy i braku odpowiedzialności. Podkreślał, iż studia prawnicze muszą być elitarne, nie tylko w znaczeniu pozbywania się tych studentów, którzy po skończeniu nauki nie będą służyć procesowi odnowy moralnej, przywracania szacunku dla pracy i zdolności. Wskazywał też na potrzebę przeprowadzenia wielu zmian w organizacji procesu dydaktycznego, w pracy dziekanatów i sekretariatów, w sytuacji kadrowej wielu katedr. Piętnował złe praktyki seminaryjne.

Do tych uwag nawiązywał trzy lata później na inauguracyjnym nową kadencję posiedzeniu Rady Wydziału, gdy już jako dziekan Wydziału podkreślał, że nie można mówić tylko o jednostronnych obowiązkach studentów, bowiem poważne obowiązki ciążyą także na wszystkich i żadna sytuacja zewnętrzna, ekonomiczna lub polityczna z niczego rozgrzeszać nie powinna. W obu kadencjach dziekańskich jako niezwykle ważne zadanie traktował zasadniczą zmianę warunków pracy studentów i pracowników, nie zapominając o pozycji Wydziału w strukturach uniwersyteckich i jego miejscu wśród wszystkich wydziałów prawa w Polsce. Wydarzeniem w pewnym sensie wieńczącym kilka lat pełnej oddania pracy na rzecz Wydziału była – choć już krótko po zakończeniu pełnienia funkcji dziekańskiej – uroczystość wmurowania kamienia węgielnego pod budowę nowej siedziby naszego Wydziału w dniu 16 października 1996 r.

Profesor Andrzej Pułło został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1991), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1994), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1997).

4. Wykaz dorobku naukowego

A. Książki

1. *Podział władzy między federacją a stanami w Stanach Zjednoczonych Ameryki*, Warszawa 1977, PWN, 176 s.
2. *Współczesne ustroje państwowe – Wielka Brytania*, Gdańsk 1983, UG, 127 s.
3. *Prezydent a Kongres USA w świetle konstytucyjnych zasad podziału i równoważenia władz*, Gdańsk 1986, UG, 301 s.
4. *Współczesne ustroje państwowe – Stany Zjednoczone Ameryki*, Gdańsk 1990, UG, 129 s.
5. *System konstytucyjny Stanów Zjednoczonych*, Warszawa 1997, Wydawnictwo Sejmowe, 60 s.
6. *Prace magisterskie i licencjackie, Wskazówki dla studentów*, Warszawa 2000, Wydawnictwo Prawnicze PWN, 110 s. (wyd. IV zmienione – LexisNexis 2006)
7. *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki, Tłumaczenie i Wstęp*, Warszawa 2002, Wydawnictwo Sejmowe, 68 s.
8. *Ustroje państw współczesnych*, Warszawa 2006, LexisNexis, 245 s. (wyd. II uzupeł. 2007)

B. Redakcja i współredakcja książek

1. *Zagadnienia współczesnego prawa konstytucyjnego*, Gdańsk 1993, UG, 161 s.
2. *Projekt konstytucji w świetle badań nauki prawa konstytucyjnego* (wspólnie z K. Działochą), Gdańsk 1998, UG, 155 s.

C. Rozdziały w pracach zbiorowych i artykuły w czasopismach naukowych

1. *Układy międzystanowe w USA*, ZN UMK, „Prawo” XII, Toruń 1973, s. 161–169
2. *„Nowy federalizm” prezydenta Nixona*, ZN UMK, „Nauki Polityczne” VII, Toruń 1975, s. 143–148
3. *„Przywilej egzekutywy” i prawo łaski prezydenta USA na tle sprawy Watergate* (wspólnie z W. Szyszkowskim), „Państwo i Prawo” 1976, nr 11, s. 102–111
4. *Federalizm*, [w:] *Instytucje polityczno-prawne Stanów Zjednoczonych Ameryki*, pod red. W. Sokolewicza, Wrocław 1977, Ossolineum, s. 112–140
5. *Some Remarks about American Federalism*, AUNC, „Prawo” XVIII, Toruń 1979, s. 99–107
6. *Puerto Rico: status prawny i przyszłość*, „Sprawy Międzynarodowe” 1981, nr 10, s. 81–88
7. *O jedno rozumienie podziału władz w nauce prawa konstytucyjnego*, „Państwo i Prawo” 1983, nr 6, s. 30–45
8. *Problematyka stosunków między legislatywą a egzekutywą w pracach amerykańskiej konwencji konstytucyjnej 1787 roku*, AUNC „Prawo” XXIV, Toruń 1985, s. 185–195

9. *W sprawie pojęcia demokracji bezpośredniej w państwie socjalistycznym*, „Państwo i Prawo” 1986, nr 12, s. 24–32
10. *Zasada podziału i równoważenia władz w konstytucji i praktyce ustrojowej USA*, [w:] *Konstytucja USA 1787–1987, Historia i współczesność*, pod red. J. Wróblewskiego, Warszawa 1987, PWN, s. 169–202
11. *Zasady naczelné konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki*, [w:] *Konstytucja Stanów Zjednoczonych w perspektywie nauk historycznych i prawnych*, pod red. J. Justyńskiego, Toruń 1988, TNT, s. 59–68
12. *Podział władz a decydowanie w sprawach polityki zagranicznej USA*, ZN UG, „Studia Prawnoustrojowe” 1, Gdańsk 1988, s. 89–107
13. *Idea rozwoju demokracji pozaprzstawicielskiej wśród naczelných zasad konstytucji*, „Studia Prawnicze” 1989, nr 2–3, s. 177–194
14. *Przedstawicielskie i pozaprzstawicielskie formy sprawowania władzy: demokracja bezpośrednia i pośrednia (wnioski dla przyszłej regulacji konstytucyjnej)*, [w:] *Założenia systemu politycznego PRL*, pod red. W. Sokolewicz, t. II w serii „Studia Konstytucyjne”, Warszawa 1989, UW, s. 90–109
15. *Nauka o podziale władz a tradycyjna typologia form rządu*, ZN UG „Studia Prawnoustrojowe” 2, Gdańsk 1990, s. 129–139
16. *Ordynacja do rad gmin*, [w:] *Samorząd terytorialny. Wybrane zagadnienia teoretyczne i prawnoustrojowe*, Gdańsk 1992, UG, s. 167–175
17. *Podział władzy we współczesnej dyskusji konstytucyjnej w Polsce*, [w:] *Zagadnienia współczesnego prawa konstytucyjnego*, Gdańsk 1993, UG, s. 43–51
18. *„Podział władzy”. Aktualne problemy w doktrynie, prawie i współczesnej dyskusji konstytucyjnej w Polsce*, „Przegląd Sejmowy” 1993, nr 3, s. 9–21
19. *O koncepcji podręcznika prawa konstytucyjnego (artykuł recenzyjny)*, „Przegląd Sejmowy” 1994, nr 3, s. 9–21
20. *Glosa do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 21 XI 1994 (K 6/94)*, „Przegląd Sejmowy” 1995, nr 1, s. 268–275
21. *Idee ogólne a zasady prawa konstytucyjnego*, „Państwo i Prawo” 1995, nr 8, s. 16–26
22. *Państwo prawne (uwagi w związku z art. 1 Konstytucji RP)*, [w:] *Z teorii i praktyki konstytucjonalizmu. Prace ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Gwiżdżowi*, „Studia Iuridica” 28, Warszawa 1995, s. 121–130
23. *Zasada konstytucjonalizmu (prolegomena)*, [w:] *Przeobrażenia we współczesnym prawie konstytucyjnym*, pod red. K. Działochy, Uniwersytet Wrocławski 1995, s. 59–66
24. *Izba Lordów Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej*, [w:] *Izby drugie parlamentu*, pod red. E. Zwierzchowskiego, Białystok 1996, Temida 2, s. 307–328
25. *Z problematyki zasad prawa; idee ogólne w prawie konstytucyjnym*, „Przegląd Sejmowy” 1996, nr 5, s. 9–20
26. *Idea konstytucjonalizmu w systemie zasad prawa konstytucyjnego*, „Przegląd Sejmowy” 1996, nr 5, s. 9–20

27. *System prezydencki*, [w:] *Konstytucyjne systemy rządów. Możliwości adaptacji do warunków polskich*, pod red. M. Domagały, Warszawa 1997, Wydawnictwo Sejmowe, s. 56–76
28. *Badanie konstytucyjności aktów prawnych przez sądy powszechne*, [w:] *Prawo i kontrola jego zgodności z konstytucją*, pod red. W. Zwierzchowskiego, Warszawa 1997, Wydawnictwo Sejmowe, s. 63–72
29. *Zasady i granice systemu funkcjonowania prawa w ustawodawstwie konstytucyjnym*, [w:] *Studia nad prawem konstytucyjnym*, pod red. J. Trzczińskiego, Uniwersytet Wrocławski 1997, s. 191–200
30. *Idea konstytucjonalizmu w systemie zasad prawa konstytucyjnego*, [w:] *Zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej w nowej Konstytucji*, pod red. K. Wójtowicza, Uniwersytet Wrocławski 1997, s. 23–35
31. *Zasada podziału i równoważenia władz. Podstawowe dylematy dyskusji w Komisji Konstytucyjnej*, [w:] *Wybrane zagadnienia nowej Konstytucji*, pod red. A. Szmyta, „Gdańskie Studia Prawnicze” III, Gdańsk 1998, s. 31–42
32. *Wokół pojęcia ustroju politycznego*, [w:] *W kręgu zagadnień konstytucyjnych*, pod red. M. Kudeja, Katowice 1999, UŚ, s. 64–69
33. *The Principle of Balancing Powers in the Constitution of the Republic of Poland*, [w:] *Constitutional Essays*, pod red. M. Wyrzykowskiego, Warszawa 1999, Instytut Spraw Publicznych, s. 105–130
34. *Nowe idee ogólne polskiego prawa ustrojowego*, [w:] *Świat w okresie przemian, Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Longinowi Pastusiakowi*, Gdańsk 2000, s. 235–342
35. *Sprawiedliwość społeczna w systemie zasad naczelných Konstytucji RP*, „Państwo i Prawo” 2003, nr 7, s. 5–16
36. *Idea sprawiedliwości społecznej w konstytucjach państw współczesnych*, „Gdańskie Studia Prawnicze” XII, Gdańsk 2004, s. 209–214
37. *Filozofia konstytucji (prolegomena)*, „Gdańskie Studia Prawnicze” XVIII, Gdańsk 2007, s. 125–134
38. *O ustrojowej identyfikacji zasad konstytucyjnych*, [w:] *Księga pamiątkowa profesora Marcina Kudeja*, pod red. E. Zwierzchowskiego, Katowice 2009, s. 15–22
39. *Idee konstytucjonalizmu i państwa konstytucyjnego*, „Gdańskie Studia Prawnicze” XXIV, Gdańsk 2010, s. 417–424
40. *Najstarsze konstytucje a idea podziału władzy*, „Prawo i Polityka” 3, Lublin 2011;
41. *Zasada ochrony społeczeństwa obywatelskiego w systemie zasad konstytucyjnych*, „Gdańskie Studia Prawnicze” XXVIII, *Księga Jubileuszowa Profesora Eugeniusza Bojanowskiego*, Gdańsk 2012, s. 277–289

D. Recenzje z prac

1. C. Bakal, *The Right to Bear Arms*, New York 1968, [w:] „Państwo i Prawo” 1970, nr 1, s. 156–159

2. G.F. Sawer, *Modern Federalism*, London 1969, [w:] „Państwo i Prawo” 1971, nr 10, s. 664–666
3. D.I. Feldman, *Fakultet na ktorom uczilsa Lenin*, Kazań 1970, [w:] „Życie Szkoły Wyższej” 1973, nr 2, s. 116–118
4. J.I. Nyporko, *Konstitutionnyje wzaimootnoszenia prezidenta i Kongressa SSZA w oblasti wneszej politiki*, Kijew 1979, [w:] „Państwo i Prawo” 1980, nr 11, s. 120–122
5. L. Garlicki, *Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych Ameryki. Konstytucja – polityka – prawa obywatelskie*, Warszawa 1982, [w:] „Państwo i Prawo” 1983, nr 3, s. 100–102
6. A.A. Miszin, *Princip razdelenia włastej w konstitucjonnom mechanizmie SSZA*, Moskwa 1984, [w:] „Państwo i Prawo” 1985, nr 10, s. 132–134
7. Z. Libiszowska, *Tomasz Jefferson*, Wrocław 1984, [w:] „Państwo i Prawo” 1987, nr 3, s. 111–112
8. R.M. Małajny, *Doktryna podziału władz „Ojców Konstytucji” USA*, Katowice 1985, [w:] „Państwo i Prawo” 1987, nr 5, s. 112–116
9. J. Jedruch, *Constitutions, Elctions and Legislature of Poland 1493-1987. A Guide to Their History*, Washington 1982, [w:] „Państwo i Prawo” 1987, nr 10, s. 167–169
10. *Tom studiów poświęcony pamięci Jerzego Surowca*, „Prawo” CC, Uniwersytet Wrocławski 1992, [w:] „Przegląd Sejmowy” 1994, nr 4, s. 162–165
11. *Zagadnienia prawa konstytucyjnego, Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Szymczaka*, Łódź 1994, [w:] „Przegląd Sejmowy” 1995, nr 4, s. 268–275
12. W. Brodziński, D. Górecki, K. Skotnicki, T. Szymczak, *Wzajemne stosunki między władzą ustawodawczą a wykonawczą (Białoruś, Czechy, Litwa, Rumunia, Słowacja, Węgry)*, Łódź 1996, [w:] „Przegląd Sejmowy” 1998, nr 2, s. 117–122
13. *Zasady podstawowe polskiej konstytucji*, pod red. W. Sokolewicz, Warszawa 1998, [w:] „Przegląd Sejmowy” 1998, nr 6, s. 81–85
14. R.M. Małajny, *Trzy teorie podzielonej władzy*, Warszawa 2001, Wydawnictwo Sejmowe, [w:] „Przegląd Sejmowy” 2002, nr 3, s. 101–104
15. T. Wieciech, *Ustroje federalne Stanów Zjednoczonych, Kanady i Australii*, Kraków 2009, UJ, [w:] „Przegląd Sejmowy” 2011, nr 1, s. 169–172
16. G. Maroń, *Zasady prawa. Pojmowanie i typologie a rola w wykładni prawa w orzecznictwie konstytucyjnym*, [w:] „Przegląd Sejmowy” 2012, nr 3, s. 250–254

E. Wybrane inne publikacje

1. *System organów państwowych w państwach socjalistycznych* (opracowanie powielone), Uniwersytet Warszawski 1989, 60 s.
2. *Co dalej z konstytucją III Rzeczypospolitej*, „Rzeczpospolita” z 22 III 1994

F. Referaty na konferencje

1. *Systemy partyjne państw skandynawskich*, Referat na konferencję naukową „Region Europy Północnej w polityce międzynarodowej”, PISM, Toruń 7 III 1975

2. *Zasady naczelné konstytucji USA*, Referat na międzynarodowe seminarium o konstytucjonalizmie amerykańskim, Toruń 19–10 XI 1987
3. *„Podział władzy” w doktrynie, prawie i współczesnej dyskusji konstytucyjnej w Polsce*, Referat na Ogólnopolski Zjazd Katedr Prawa Konstytucyjnego, Szczecin 29–30 V 1993
4. *Idea konstytucjonalizmu w systemie zasad prawa konstytucyjnego*, Referat na Ogólnopolski Zjazd Katedr Prawa Konstytucyjnego, Duszniki Zdrój 7–8 VI 1996
5. *Zasada równoważenia władz w projekcie Konstytucji RP*. Referat w Centrum Konstytucjonalizmu i Kultury Prawnej Instytutu Spraw Publicznych, Warszawa 20 III 1997
6. *Idea państwa sprawiedliwego*, Referat na konferencję: Przyszłość Unii Europejskiej. Jaké państwo, jakie prawo, jakie społeczeństwo? Starogard Gdański 2 XII 2005

Opracował *Andrzej Szmyt*